

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Tentatori vires augent humana infirmitas, & naturales cujusque
propensiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

aliqui censent, totis quadraginta diebus Christum tam acriter tentatum, ut literis id consignari non poterit, eo autem tempore transacto formam humanam induerit tentator, & spectabilis prodierit ad conflictum & certamen publicum. Ita solet hostis nequissimus discessum & fugam simulat, & repente redit ut incautum obruat, sicut Josue civitatem Hai. Cùmque elevarset clypeum ex adverso civitatis, insidia que latebant, surrexerunt confisissimi, & pergentes ad civitatem, ceperunt & succenderunt eam. Ita & diabolus agit, qui non solum fallacissimus, sed & improvisus ac importunissimus tentationes instaurat. Cùm Christum in fastigio rupis tentaret: Hec omnia, inquit, tibi dabo. Mentitus est, nec enim dare potuit, quæ fallacissimè promiserat. Et quamvis abierit vitæ, rediit tamen perquam importunus. Quod divinitus Lucas patiter testatur: Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus nequiores se: Et ingressi habitant ibi. Hic interpretes Beda: Sape, inquit, antiquus hostis, postquam menti nostre tentationum certamen insulerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut illatæ malitiæ fidem præbeat, sed ut corda, que per quietem securâ reddidit, repente rediens facilius inopinatè irrumpat.

§. II.

Adhuc perseveranter admodum tentat diabolus. Cùm enim ab Angelo Hulfæ regionis præside interrogaretur: Vnde venis satana? Circuivi, ait, terram, & perambulavi eam. Per circuitus gyrum, ait Gregorius, solet laboris anxietas designari. Satan ergo laborans terram circuivit, non enim se pervolasse sed perambulasse dixit. Quemadmodum dux belli civitatem obequitans, quidquid immunitum lustrat, ut illac incursionem faciat: ita diabolus nos circuit, ut exploret, quam partem impressione incurset, idque indefessus planè constantiâ peragit incredibili. Energumenus ille, quem Marcus memorat occurrisse Christo, domicilium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare: quoniam saepe compedibus & catenis vincitus dirupisset catenas, & compedes comminasset: & nemo poterat eum domare. Hunc interrogavit Christus: Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mibi nomen est, quia multi sumus. Mi Deus, hominem unicum multa millia diabolorum, legio tota impugnet & occupet? unicuique demoni legioni hominum toti succederit. Quanta hæc sitis perendæ gentis humanæ!

Ingressus Christus urbem Galilæam Capharnaum, docuit in synagoga. Hic homo à malo demone infessus exclamavit: Quid nobis & tibi, Jesu Nazarenè? Venisti perdere nos. Ita illi duo Energumeni clamaverunt: Quid nobis & tibi, Jesu, fili Dei? venisti huc ante tempus torquere nos. Expulsi, non torfit eos novis suppliciis. Sed satis hoc tormenti erat cogi humanum hospitium deserere; salutem nostram perditionem suam interpretantur. Hinc Paulus ad vigilantiam nos expergefaciens: Non est, nobis, inquit, colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus Mundi rectores & tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia in caelestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli.

Verissimi sunt illi gemitus: Heu qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulationes & miseria; ubi plena laqueis & hostibus sunt omnia? Nam unâ tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante confictu, alii plures superveniunt, & insperatè. Magna est spirituum hostium potentia. Natura eorum queritur? Spiritus sunt. Forma? videri non possunt. Indoles? nequissimi, vasferri. Potestas? Mundi rectores, Fraudes? Tenebrarum principes. Locus? Ex aere in nos irruunt. Hoc bellum nullis fœderibus conciliandum, nullis sopiendum induciis. Basilus ad bellicam circumspeditionem excitans: Athleta es, inquit, attende ipsi. In adversarum immotum oculum intentio fixius. Animo non sis supino

Aut coincidenti, sed arrepto; non dormituri, sed pervigili ac sobrio, qui nôrit sibi præesse. Ergo attende tibi, & huic pugna. Cùm totæ in nos ruant acies, quò animo torporem & delicias sectamur? Chryostomus ad vigilantiam acriter extimulans: Sobrius estote, ait, & vigilate. Nemo dormiens coronabitur, neque recumbens & stertens braviùm capit: sed pulvere, & plagis squalens ipse apud Agonothetam prius invenitur, vulnera gerens & sanguinem ostendens defluentem. Vnde postquam experientia didicimus, quam sit grave & difficile diaboli ministerium (fugit enim vigilantem, & dormientem spoliat) ne des somnum oculis tuis, nec palpebris dormitionem, ut salveris velut dorcas ex castibus, & velut avis ex laqueo. Fugiamus, inquam, vitæ hujus laqueos & curas, & velut Mundo abrenunciantes nil carnale circumferamus: multe enim diaboli insidia. Adversarius noster diabolus, inquit, tanquam leo rugiens circumit quærens, non quem mordeat vel frangat, sed quem devoret. Fuge diaboli astutias, & dic Domino: In te eripiar à tentatione, & in Reo meo transgrediar murum. Ne fugias itaque laborem, ut assequaris coronam. Mercator non desicit, sed sustinet undas, ut pecunias inveniatur. Decertans Athleta generosè fert vulnera, respiciens ad coronam. Agricola non invenit manipulos, nisi prius per proprios sudores semina mittat. Similiter in calum respicientes nihil putant tribulationes, bonorum spe roborati. Vigilantiâ tibi opus est, ut domum tuam à latrone custodias. Adversarius enim diabolus te supplantare querit, ne ascendere possis, unde ille cecidit. Multa sunt ipsius artes.

Inter has singularis illa: Bovem cornu, cercopithecum caudâ, alinum auribus prehendit; suâ quemque naturali proclivitate irretit. Ita diabolus cognitâ cuiusque hominis propensione vim suæ tentationi addit ab eâ re, quâ quisque magis afficitur. Ita qui se honoribus & dignitatum nitore sentit tentari, ad superbiam se pronum credat, quomodo cibi tentant, ad gulam se proclivem censeat, quem libido stimulat, ad luxuriam se pronum judicat, quem pecunia trahit, avaritiæ aliquid in se latere suspicetur: has tales cuiusvis propensiones diabolus novit penitus, quàm nos ipsi. Itaque hic piscator eam hamo infigit escam, quam scit appetituros pisciculos. Avaro nummos & lucra, ambitioso & superbo laudes, encomia, favores, libidinoso familiaritates suspectas, & gratas voluptates, gulo epulas & pocula, iracundo discordias & rixas, lufori focios & lusus suppellectilem, desidi & ignavo serias, otium, quietem ingerit; alios mœrore, hos gaudio, illum timore, istum audaciâ, hunc securitate nimia sternit, attentissimus ad singulorum affectus, quis scilicet in quolibet præpollat. Ita Catilina fastiosorum Romæ corypheus cuilibet ea promisit, quæ ipsi videbantur graviora, sive opes, sive munia, seu dignitates; ita Mahometus Asiæ pestis, non ignorabat humanam indolem ad voluptates propensissimam; has ipsas confertim promittebat. Hinc illud longè mirissimum quomodo tandem Apostoli Austeram sparferint, cum ea sequioris naturæ prorsus contraria amorem paupertatis, corporis afflictationem, fugam voluptatis, sui odium, inediam, vigiliis, sui contemptum doceat?

§. III.

Ruffinus Aquilejensis, Pelagius interpretis, Paschasius Diaconus ex æquo perquisitè rem scitu dignam ita memorant. Macarius Abbas dum solitudinem superiorem solus habitaret, inferior enim à plurimis frequentabatur, nocte appetente cacodæmonem humanâ specie, & ad luxum dissectâ veste contra se gradientem vidit. Hunc senex interrogans: Quod veterator tendis, inquit, & quid istæ tor ampullæ, quid tot sibi volunt valcula, tot pyxidulæ, quas lateri appensas geris? Cui dæmon: Fratribus tuis, ait, fero matreolas & licitamenta, sed eâ varietate, ut si primum naulescent, mox porrigam secundam, tertiumve; nec fieri potest, ut ex canibus

* Ruffino
Theopistus,
Pelagio
Theopistus.

omnibus nullum placeat. Cum dicto abiit. At fenex eodem loci permansit, dum rediret stygius pharmacopola. Redeunt enim desuo allocutus: Et qui habent fratres, inquit, ut valent? Cui larvatus genius? Ut solent, ait, hi tales. Eorum tamen unus mihi perquam familiaris est. Macario de nomine sciscitanti respondit: Theopistus * audit, pulcherrimè inter nos cõvenit. His auditis Macarius quàm primùm viam ingressus magnis passibus ad illum ipsum, quem audierat nominari, contendit, non sine ceterorum admiratione. Nam obvii in suum quisque angustiolam hospitem tam charum invitabant. At ille ad Theopistum properans, & hunc denique solus solum nactus: Fili mi, aiebat, quomodo vales? & quomodo stant res tuæ cum Deo? Cui promptè Theopistus: Bene mi pater, ait, quod tuis precibus adscripsim. Sed iterum fenex: Non te impugnant cogitationes pravæ? Erubuit miser fateri, quod res erat, & ulcus aperire: ita enim illud ad omnia respondit? Hætenus bene. Sed peritissimus sunt chirurgus ut latenti vomica nãderetur, seipsum simulans ægrum: Ecce, mi optime frater, inquit, Macarius, tot ego jam annis eremum habito, ab omnibus honoror, tam grandis natu sum, nihilominus à meis ipse cogitationibus graviter infestor. Hoc sermone tam candido hominem cõtraxit, ut demum æger se passus ægrum: Pater crede mihi, aiebat, idem & ego patior, turbant & concutunt me graviter cogitationes meæ. Ita plura & plura sensim eliciebat fenex, dum ille omnem animi sui morbum fateretur. Jamque ad alia delapsus abbas, & diversa interrogans: Quousque diei, ait, jejunas? Ad nonam, respondet. Cui spiritalis medicus: Deinceps ad serum vesperem jejunato. Hoc primum. Alterum: Ex Evangelii vel scripturis sacris assidue aliquid meditator nunquam non occupatus, hoc alterum. Tertium: quoties nunque tibi occurrerit impura cogitatio, oculos animumque contolle cælo, & Deum auxiliatorem voca. Aderit vocatus, nihil ambigas. Ita Macarius in suam rediit solitudinem, cumque denuo vidisset cacodæmonem novas insidias molientem, quaesivit: quomodo res fratrum jam habent? Cui mœstus respondit Satan: Malè, neque enim unquam in me agrestiores fuerunt. Et quod pejus: Ille ipse mihi antea tam obsequens, nunc adversatur pænâ asperior & animosior ceteris. Mox Macarius in suam sese calulara recipiens Deo Servatori gratias egit.

Ergo attende tibi; diabolus impium ventilat curas, discunt consuetudines, examinat propensiones: scrutatur omnia; & ibi quaerit causas nocendi, ubi aliquem viderit studiosius occupari. Tu ergo, quisquis es, vide, quò tua te trahat indoles & natura, quò tui p̄ferent affectus, quò inclinent propensiones, quò tendant consuetudines; hac parte te muni quâ debilior es, ut dux belli in urbe quam propugnat, copiosiorum illic militum constituit, ubi natura loci minus munitam cernit: ita nos diabolus illic invadit, ubi debiliores esse non nescit. Quæ nobis in viâ vitruis sunt impedimenta, ea Satana sunt præsidia. *Tentationes non sentire, est angelicum, ait Anselmus; tentationes sentire & vincere, Christianum; tentationibus consentire & ex malitiâ delinquere, diaboli-cum est.*

CAPUT VI.

Tentator nil potest sine licentiâ; & quomodo Deus nos tentet.

Job cap. 4.
vers. 11.

EX amicis Jobi Eliphaz Themanites dixit: Tigris perit, ed quodd non habet prædam. Septuaginta interpretes ita vocem emutant: Perit Myrmicoleon, Leo formicarius, seu, formica leo. Olympiodorus hîc designati censebat diabolum, qui illis quos vincit & subjugat, est leo; formica iis à quibus vincitur & triumphatur. De hac

A bestiola differens Gregorius: Myrmicoleon, inquit, par-
rum valde est animal, formicis adversum, quod se sub pulvere morat, &
abscondit, & formicas frumenta gestantes interficit, inter-
dumque consumit. Apostata angelus in terram de calis projectus,
justorum mentes, quæ honorum sibi operum refectionem prapa-
rant, in ipso actionis itinere obsidet, cumque eas per insidias su-
perat, quasi formicas frumenta gestantes improvisus necat. Re-
dè autem Myrmicoleon, id est, leo & formica dicitur: formica
enim leo est, volatilibus formica; quia nimirum antiquus hostis,
sicut contra consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis.
Si enim ejus suggestionibus assensus præbetur, quasi leo tolerari
nequaquam potest, si autem resistitur, quasi formica atteritur.
Alii ergo leo est, alii formica: quia crudelitatem illius crudeles
mentes vix tolerant, spirituales verò infirmitatem illius pede
virtutis calcant.

Deus Alcantos clade grandi affecti, quod Regum fa-
lli memorant, ob Arcam irreverenter visam. Et ebullit
runt villa & agræ, in medio regionis illius, & nati sunt mures. Si
dæmonum spectetur crudelitas, sunt scorpionibus; si in-
mitas, mures. Quod Rupertus clarè pronuncians: Quid crudelitas
sunt illi, ait, qui ebullierunt, & terram demoliti sunt mures, nisi sunt
maligni spiritus, justis quidem contemptibiles ut mures, pecca-
toribus autem terribiles ut leones. Quod Tertullianus de
scorpionibus, hoc de dæmonibus verè affirmari potest.
Totæ venena, quot ingenia, tot perniciæ, quot & species, tot dolo-
res quot & colores; unum omnium violentiæ gestus de caudâ no-
cere. Dæmones tam dulce in amarum, quàm lucem in tenebras
reformant, atque ita miseram hanc vitam illi beatissimam
prævertendo, tam amarum pro dulci, quàm tenebras pro luce
supponunt. De scorpionum horum veneno, de tentandi
artificio quo diaboli gentem humanam fallunt, diximus.
Jam porro, quâ ratione Deus nos tentet, dicendum.

S. I.

Tentat Deus, fed longè aliter quàm diabolus, qui
tentando cupit decipere, nocere, perdere; omnia
ejus consilia & molimina ad perniciem, interitum, exi-
tium nostrum spectant. Deus tentat, sed in nostrum
commodum, promeritum, æternitatis præmium. De
divinis tentationibus differens Gregorius: Tribus modis,
inquit, nos Conditor noster interrogare consuevit, cum aut fla-
gelli districtione nos percutit, & quanta nobis inest, vel desit pa-
tientia, ostendit: Aut quadam, que volumus, præcipit, & no-
stram nobis obedientiam, vel inobedientiam patet facit, aut ali-
qua nobis occulta aperit, & aliqua abscondit; & nobis mensu-
ram humilitatis nostræ immotescit. Tentare quippe Dei, est mag-
nis nos justionibus interrogare. Scire quoque ejus, est nostram
obedientiam nosse nos facere.

Hirudo admora agro sugit sanguinem, ut se satiet,
at medicus illam admoveri jubet, ut agrum sanet. Chir-
urgus ferro candente urit ægrum, non ut lædat, sed ut
læsam meliori valetudini restituat. Ita & tortor ignis
forcipè Christianum martyrem carpit, sed ut cruciet,
& à Christo averrat. Ita Deus & diabolus dissimillimè
tentant, ille ad cælum per aspera vocat, iste ad Orcum
per amœna invitat. Tentationes Deus admirabili provi-
dentiâ & bonitate temperat. Quod omnium solatio
promulgans Paulus: Fidelis Deus est, inquit, qui non patie-
tur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum
tentatione proventum. Tam ampli juris diabolus non est,
ut quemcunque sibi designat, invadere audeat: Nec in-
vadendi locus, tempus, modus in ejus potestate est; si-
centiâ strictiore coerceretur, nil nisi ad Dei præscriptum
potest agere. Id Gregorius asserens: Diabolus, inquit, licet
sistem non accipit, ad tentationis articulum non convalescit,
unde omnis voluntas ejus injusta. Ex se eum tentare appetit,
eos, qui tentandi sunt, & prout tentandi sunt, Deus juste ten-
tari permittit. Idem de quibuscunque aliis hostibus no-
ris, quos cernimus, dicendum. Hinc faranas Jobi con-
stantiam tentaturus licentiam rogat: *Extende paululum Job ca-
mam*